

Sprankel vzw Vereniging van ouders van normaalbegaafde kinderen met leerproblemen

De 7 strijdpunten van Sprankel

Deze tekst werd besproken, aangevuld en goedgekeurd op 22 oktober 2005.

Gedurende meer dan 15 jaren ijvert Sprankel vzw voor de realisatie van een aantal aandachtspunten ten aanzien van normaalbegaafde kinderen met leerproblemen en leerstoornissen.

Sprankel stelt vast dat op een aantal domeinen ontegensprekelijk positieve resultaten werden geboekt, terwijl op andere domeinen nauwelijks enige vooruitgang werd gemaakt.

Het belangrijkste resultaat was ongetwijfeld de unanieme goedkeuring van de **resolutie betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van leerlingen met leerstoornissen** door het Vlaams Parlement in **maart 1999**. In deze resolutie onderschrijft het Vlaams Parlement de fundamentele visie die Sprankel steeds verdedigd heeft en die ook geformuleerd wordt in het **decreet basisonderwijs van februari 1997**: dat de school zelf de eerste verantwoordelijke is voor de onderkenning, de begeleiding en de integratie van kinderen met leerproblemen. De school kan dit echter niet alleen. Op sommige punten moet extra buitenschoolse hulp, uiteraard in onderlinge afstemming en op maat van de leerling, gerealiseerd worden. Indien nodig moet de overheid dit ook financieel ondersteunen.

Een tweede, zeer belangrijke, realisatie is het **GOK – decreet** met, in **fase 1 (sept. 2002)**, het aantreden van de GOK-leerkrachten en, in **fase 2 (sept. 2003)**, de zorgcoördinatoren.

Hoe ver staat het met de aandachtspunten die Sprankel sedert zijn oprichting in 1989 onder de aandacht van het beleid heeft gebracht?

1. Het doorbreken van het leerstofjaarklassensysteem in het basisonderwijs

Sprankel verdedigt de stelling dat de basisschool moet evolueren naar een school waarin **zoveel mogelijk** kinderen aangepast onderwijs vinden, niet alleen doorsnee leerlingen, maar ook hoogbegaafden, traag lerenden en kinderen met specifieke leerproblemen of leerstoornissen. De leerstofjaarklassen moeten vervangen worden door flexibele organisatievormen, waarin differentiatie een belangrijke rol speelt. Leerlingen die voldoende mogelijkheden hebben om de eindtermen te halen, moeten hiertoe met gepaste maatregelen (o.a. STICORDI) geholpen worden. Dit sluit niet uit dat voor individuele leerlingen met

uitgesproken tekorten voor een leerstofonderdeel, de mogelijkheid moet voorzien worden om andere eindtermen te hanteren en dus ook om evaluaties, rapporten en getuigschriften te herbekijken.

Sprankel stelt vast dat de wetgever reeds jaren geleden (1984) door de invoering van het lestijdenpakket deze soepelere organisatievormen wettelijk mogelijk maakte. In de praktijk wordt van deze mogelijkheid veel te weinig gebruik gemaakt. We verwachten dat het beleid, ook op het niveau van de onderwijskoepels, hiervoor de nodige stimulansen inbouwt.

2. In elke basisschool voldoende omkadering zodat de zorgcoördinator zijn drieledige opdracht naar behoren kan vervullen

Het budget, voorzien voor de toenmalige taakleerkrachten, werd bij de invoering van het lestijdenpakket in 1997 opgenomen in het geheel van de portefeuille van een school. Sindsdien kiezen steeds minder scholen er nog voor om deze extra uren (3% van het lestijdenpakket) daadwerkelijk te benutten voor individuele begeleiding van leerlingen. Ze voelen zich hierin onvoldoende gestimuleerd door het beleid. Sprankel vindt deze evolutie bedroevend. Deze leerkracht die, al of niet extra opgeleid, nog enige **specifieke remediëring** kan bieden aan kinderen met leerproblemen, verdwijnt stilaan uit het onderwijslandschap. De huidige zorgcoördinator heeft zo'n brede opdracht gekregen dat er in zijn urenpakket te weinig tijd overblijft voor individuele remediëring.

Inderdaad, dank zij het GOK-decreet zijn nu, sinds september 2003, in alle basisscholen zorgcoördinatoren aan het werk. De premisse dat zeker 10% van een doorsnee schoolbevolking extra zorg behoeft, kunnen wij zeker onderschrijven. Wij stellen echter vast dat deze zorgcoördinatoren voorlopig over onvoldoende ruimte (lees: uren) beschikken om hun drieledige taak goed uit te oefenen. Dit resulteert in een invulling die van school tot school totaal kan verschillen. De zorgcoördinator moet immers kiezen tussen zijn rol op schoolniveau (coördineren), op klasniveau (collega's coachen) of op individueel niveau (remediëren). Sprankel vindt dat er nu onvoldoende ruimte is om deze drie taken tegenover een leerling met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften naar behoren te vervullen.

Sprankel pleit dan ook voor een gevoelige verhoging van het aantal uren zorgcoördinatie. Tevens moeten scholen voor basisonderwijs gestimuleerd en gemotiveerd worden om te putten uit hun lestijdenpakket ten voordele van de leerlingen met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften.

Uiteraard dient ook werk gemaakt van de deskundigheidsbevordering van deze zorgcoördinatoren. (zie punt 6)

3. Begeleiding van jongeren met leerproblemen in het secundair onderwijs

Ook in het secundair onderwijs hebben jongeren met leerproblemen recht op een stimulerende en motiverende aanpak. Het secundair onderwijs moet deze jongeren kansen geven om die richting te kiezen, die past bij hun eigen

mogelijkheden en interesse, en dit ondanks hun specifiek leerprobleem. Leerlingen die omwille van hun leerprobleem niet lukken voor bepaalde vakken, worden dikwijls voor het geheel negatief beoordeeld en verzeilen al snel in het watervalstelsel. Het moet mogelijk zijn om, via een **aangepast evaluatiesysteem**, de leerling te honoreren voor wat hij wel kan, en eventueel beperkte eindtermen na te streven voor wat hij echt niet kan. Een modulair systeem kan hiertoe een waardevolle denkpiste zijn.

De **hulpverlening** kan de vorm aannemen van individuele begeleiding door vrijgestelde leerkrachten en, zo nodig, door een externe hulpverlener. Bijzondere zorg dient echter ook besteed aan de coördinatie en afstemming van de hulpverlening via overleg tussen alle betrokken leerkrachten en de eventuele externe hulpverleners. De klassentitularis en de graadcoördinator hebben hier een belangrijke opdracht die meer moet gewaardeerd worden.

In het secundair onderwijs is onderlinge afstemming van het lerarenteam nog meer nodig dan in het basisonderwijs. Daarom moet elke school verplicht worden om een zorgbeleid op te stellen, waarbij aangegeven wordt hoe de zorg voor leerlingen met leerstoornissen zal georganiseerd, gecoördineerd en geëvalueerd worden.

Elke school voor secundair onderwijs moet schriftelijk vastleggen hoe ze bij haar evaluatie van de vorderingen van leerlingen (o.a. examens) zal rekening houden met leerlingen met leerstoornissen.

In dit kader wensen wij dat het toepassen van **STICORDI maatregelen** (stimuleren, compenseren, relativeren/relateren, dispensereren) een algemene praktijk wordt in alle secundaire scholen door het hele team.

Sprankel pleit dringend voor het invoeren en valoriseren van een cel leerlingenbegeleiding met o.a. speciale aandacht voor het uitwerken van een intern zorgbeleid in elke secundaire school.

4. Een nauwere samenwerking tussen het type 8 – onderwijs en het gewoon onderwijs

Sprankel wil dat zoveel mogelijk leerlingen terecht kunnen in het gewoon onderwijs (cfr 1). Toch blijft voor een aantal leerlingen buitengewoon onderwijs noodzakelijk. Daarom benadrukken wij de nood aan een school voor buitengewoon onderwijs als tijdelijke of blijvende oplossing voor sommige leerlingen.

Sprankel ijvert ervoor dat leerlingen, die verwezen worden naar een type 8-school, ingeschreven blijven in hun oorspronkelijke school maar met begeleiding vanuit de type 8-school. In dat geval evolueert de type 8 – school naar een **expertisecentrum**. De werkingsmiddelen en omkadering van zo'n centrum moeten dan deels onafhankelijk worden van het aantal leerlingen. Een dergelijk expertisecentrum kan ook belast worden met andere taken zoals het geven van vorming en het uitwerken van methodieken.

Voor leerlingen met een ernstige leerstoornis die **tijdig** en **verantwoord** naar het type 8 onderwijs werden verwezen, moet de mogelijkheid voor een begeleidde

terugkeer naar het gewoon onderwijs worden uitgebreid. Wij pleiten met name voor een uitbreiding van de **GON- begeleiding met inbegrip van follow-up en evaluatie**. Deze GON- begeleiding moet automatisch worden toegekend en moet ook mogelijk blijven in het secundair onderwijs en voor langere tijd.

Sprankel is van oordeel dat de keuze tussen gewoon en buitengewoon onderwijs voor ouders pas zinvol kan zijn als het aanbod gelijkwaardig is. Dit betekent dat de gewone basisschool over dezelfde mogelijkheden tot begeleiding moet beschikken als de school voor buitengewoon onderwijs.

5. De scharnierfunctie van de Centra voor Leerlingbegeleiding

Sprankel kent aan de CLB's een **scharnierfunctie** toe bij de opvang van kinderen met leerproblemen en hun ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Wij zien deze centra als **aanspreekpunt** voor ouder, leerling en leerkracht, **beheerder** van het leerling-dossier en **verwijsinstantie** naar meer specialistisch, multidisciplinair onderzoek indien dit nodig mocht blijken. Redenen hiervoor zijn o.m. de lage drempel, de deskundigheid, de structurele relatie met de school, de gratis dienstverlening...

Daarnaast moet het CLB **de school ondersteunen** die leerlingen met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften wil opvangen. De rol van het CLB ten opzichte van de ouders moet echter meer benadrukt worden. Dit is een zeer delicate opdracht, waarbij de belangen van het kind steeds voorop moeten staan.

De nieuwe CLB's kregen sinds 2000 een ruime opdracht en een veelzijdig takenpakket. In het kader van de schaalvergroting is er ruimte ontstaan voor meer specialisatie enerzijds en voor sterker teamwerk anderzijds. Sprankel betreurt het echter dat tegelijkertijd de ter beschikking gestelde middelen werden bevroren. Op deze manier kan de ruimere opdracht onvoldoende worden ingevuld.

In de 'Resolutie betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van leerlingen met leerstoornissen' werd aan de CLB's de specifieke opdracht toevertrouwd om in te staan voor het uitschrijven van een '**gemotiveerd verslag**'. Wij verwachten dan ook dat het CLB voldoende inspanningen levert om de leerkracht ervan te overtuigen de geformuleerde aanbevelingen te realiseren.

Het departement Onderwijs moet de modaliteiten en middelen voorzien om de CLB's in staat te stellen het 'gemotiveerd verslag' te laten uitgroeien tot een kwaliteitsvol werkinstrument t.a.v. leerlingen met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften

Voor sommige problemen, die de deskundigheid van het CLB overstijgen is er dringend nood aan toegankelijke gespecialiseerde onderzoekscentra. Het probleem van de kostprijs op de privé-markt enerzijds en de wachtlijsten bij betaalbare formules anderzijds is schrijnend. Sprankel dringt aan op overleg hierover tussen de bevoegde departementen (zowel Vlaams als federaal).

6. Aandacht voor leerproblemen in de lerarenopleiding

Er zijn nog steeds zeer grote hiaten in de lerarenopleiding met betrekking tot de problematiek van leerlingen met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften.

Sprankel vraagt dat een **basiscursus gericht op de begeleiding van leerlingen met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften** verplicht wordt opgenomen in de initiële opleiding van alle leerkrachten, inclusief de A.I.L.O. (Aanvullende Initiële Lerarenopleiding) en het G.P.B. (Getuigschrift Pedagogische Bekwaamheid). Op die manier kan men toekomstige leerkrachten op alle niveaus **inleiden** in allerlei specifieke problemen.

Dit moet leiden tot voldoende **basiscompetenties** van alle leerkrachten om op zijn minst leerlingen of cursisten met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften te herkennen, te signaleren en in team te begeleiden.

Tevens vinden wij het belangrijk dat zorgcoördinatoren en leerkrachten die zich bijzonder willen bekwamen in zorgbreed werken, hiertoe de kans krijgen in een degelijke opleiding op het niveau **bachelor na bachelor**, de huidige VOBO en/of VOZO, of **master na master**.

Tenslotte pleit Sprankel ervoor om in de permanente vorming voor leraren voldoende aandacht te besteden aan de opvang en begeleiding van leerlingen met specifieke leer- en opvoedingsbehoeften.

Wij pleiten ervoor dat leerkrachten zouden gestimuleerd worden om bijkomende zorgopleidingen te volgen, door hun inspanningen hiervoor te valoriseren.

7. Een zorgzame school vraagt een degelijke en aangepaste organisatie en infrastructuur

Het is evident dat een andere invulling van de opdracht van de school - met nadruk op zorg, verscheidenheid en differentiëring - ook vraagt naar een andere infrastructuur. Wil men hoekenwerk organiseren, een klas eens opsplitsen, een leerling individueel begeleiden, een teamvergadering houden of ouders ontvangen voor overleg, dan vraagt dit andere ruimtelijke voorzieningen, een andere berekening van het max. aantal leerlingen per klas, m.a.w. andere werkomstandigheden voor leerkrachten die geacht worden op een andere manier met leerlingen te werken.

Men zal er ook moeten over nadenken hoe men leerkrachten structureel kan klassenvrij maken om overlegmomenten of individuele contacten te kunnen organiseren binnen hun opdracht.

Sprankel pleit ervoor dat het departement onderwijs het werk van een zorgzame school stimuleert en mogelijk maakt door voldoende middelen te voorzien voor het realiseren van een aangepaste organisatie en infrastructuur.